

OVEREENKOMST

De ondergetekenden:

DE PROVINCIE GRONINGEN, in deze handelend zowel voor zichzelf als in de hoedanigheid van lasthebber van andere openbare lichamen, belast of mede belast met de waterstaatszorg in de provincie Groningen die voorkomen op de aan deze overeenkomst gehechte en gewaarmerkte lijst, ten deze vertegenwoordigd door de Commissaris van de Koningin, hierna te noemen: "de Provincie"

en

de besloten vennootschap NEDERLANDSE AARDOLIE MAATSCHAPPIJ B.V., gevestigd te 's-Gravenhage, ten deze vertegenwoordigd door het Bestuur der vennootschap, SHELL NEDERLAND B.V.,

hierna te noemen "NAM"

de Provincie en NAM gezamenlijk te noemen "Partijen"

In aanmerking nemende

dat NAM sedert 1963, in maatschapsverband met DSM-Aardgas B.V., aardgas wint in de provincie Groningen krachtens de concessie "Groningen" (K.B. 30 mei 1963, no. 39), hierna te noemen "de aardgaswinning";

dat metingen hebben uitgewezen dat tengevolge van de aardgaswinning zich in de provincie Groningen een bodemdaling voordoet;

dat voorts verwacht wordt dat deze bodemdaling zich in de toekomst verder zal voortzetten;

dat deze bodemdaling tot gevolg heeft dat maatregelen getroffen dienen te worden teneinde schade als gevolg van deze bodemdaling te voorkomen, te beperken of te herstellen;

dat NAM - zonder te treden in de vraag of zij rechtens daartoe gehouden is - bereid is de kosten (zoals hierna gedefinieerd) van die maatregelen te dragen;

dat Partijen van oordeel zijn dat daartoe een regeling dient te worden getroffen, die overeenkomstig dient te gelden voor, zo zij dat wensen, derden, niet zijnde de Provincie of de andere openbare lichamen, die voorkomen op de aan deze overeenkomst gehechte en gewaarmerkte lijst;

dat, gelijktijdig met de navolgende overeenkomst een vrijwel gelijkkluidende regeling is getroffen met de Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door de Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat, in zijn hoedanigheid van beheerder, belast met de zorg voor de waterhuishouding en met het beheer over waterkerende werken in de provincie Groningen (hierna te noemen "RWS") en dat dientengevolge ook RWS niet onder bovengenoemde derden begrepen wordt;

dat de in aanhef bedoelde lastgevers door deze overeenkomst rechtstreeks gebonden zijn;

dat Partijen hebben kennisgenomen van de op basis van de aardgaswinning opgestelde prognose vervat in NAM-rapport no. 5900-I, getiteld "Oppervlaktedaling als gevolg van aardgasonttrekking in de provincie Groningen", gedateerd april 1975, waaruit voortvloeit dat het treffen van maatregelen, waarvan de totale kosten voor de

Provincie, de door haar bij deze overeenkomst vertegenwoordigde andere openbare lichamen en RWS worden geschat op 210 miljoen gulden (prijspeil 1 april 1980), noodzakelijk zal zijn;

verklaren als volgt te zijn overeengekomen

Artikel 1: Definities

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

bodemdaling: de daling van de bodem in de provincie Groningen sedert 1963, die een gevolg is van de aardgaswinning.

maatregelen: handelingen, werken of werkzaamheden voor zover die redelijkerwijs noodzakelijk zijn ter voorkoming, beperking of herstel van schade tengevolge van de bodemdaling.

kosten: kosten van te nemen of genomen maatregelen. Onder "kosten" worden onder meer begrepen onderzoek-, voorbereidings-, uitvoerings-, directie-, administratieve-, voorfinancierings- en soortgelijke kosten. Voorts worden onder "kosten" begrepen de compensaties in gevallen dat ten gevolge van de bodemdaling schade ontstaat, die niet door het nemen van maatregelen is of wordt voorkomen, beperkt of hersteld.

Artikel 2: Doel

NAM neemt op zich overeenkomstig de regels van deze overeenkomst te vergoeden de kosten gemaakt of te maken door de Provincie, de andere openbare lichamen die voorkomen op de aan deze overeenkomst gehechte en gewaarmerkte lijst en de derden-belanghebbenden als bedoeld in artikel 10.

Artikel 3: De Commissie

- a. Er is een commissie wier taak omschreven is in artikel 5 - hierna te noemen "de Commissie" - bestaande uit 6 deskundigen, waarvan de Provincie en NAM steeds ieder de helft benoemen. Zij benoemen tevens voor ieder door hen benoemd lid een plaatsvervangend lid.
- b. De Commissie kiest uit haar midden een voorzitter en bepaalt haar eigen werkwijze.
- c. Benoeming tot lid of plaatsvervangend lid van de Commissie geschiedt telkens voor een periode van 3 jaar. In tussentijdse vakatures wordt voorzien met inachtneming van het bepaalde in lid a. van dit artikel. Een tussentijds benoemde maakt de periode van zijn voorganger vol. Herbenoemingen zijn toegestaan.
- d. De Commissie kan besluiten zich door adviseurs ter zijde te doen staan.
- e. De Commissie neemt haar besluiten met eenparigheid van de hetzij in persoon, hetzij bij volmacht uitgebrachte stemmen. Een volmacht om de stem van een afwezig lid uit te brengen is slechts dan geldig wanneer ook het plaatsvervangend lid niet ter vergadering aanwezig is.
- f. De kosten van de Commissie (waaronder begrepen de kosten voor het ter beschikking stellen van haar leden door hun werkgevers) en haar adviseurs worden door NAM gedragen.

Artikel 4: Verplichting tot Onderzoek

NAM is gehouden regelmatig metingen te verrichten en op basis daarvan periodiek - tenminste éénmaal per vijf jaar - prognoses op te stellen met betrekking tot de bodemdaling. Voorts zal, tenzij de Commissie anders bepaalt, NAM voortgaan met de tot dusverre verrichte metingen in ondiepe en in diepe putten en jaarlijkse waterpassingen. De resultaten van de metingen en waterpassingen, alsmede de prognoses worden door NAM ter kennis van de Provincie gebracht. De Provincie zal deze gegevens vervolgens binnen een maand na ontvangst doorgeven aan andere openbare lichamen en anderen, die naar het oordeel van de Provincie daarvoor in aanmerking komen.

Artikel 5: De Taak van de Commissie

- a. Naar aanleiding van een met redenen omkleed en zoveel mogelijk gedocumenteerd verzoek van een der in artikel 2 genoemden, stelt de Commissie vast, met redenen omkleed,
1. welke handelingen, werken of werkzaamheden zijn aan te merken als maatregelen in de zin van deze overeenkomst, en
 2. welke kosten, hetzij van vorenbedoelde maatregelen, hetzij anderszins (compensaties) zijn aan te merken als kosten welke NAM overeenkomstig de regels van de overeenkomst zal vergoeden.

een en ander op basis van de in artikel 4 genoemde resultaten van de metingen en waterpassingen en van de prognoses, alsmede van alle andere gegevens, rapporten en inzichten die de Commissie van belang acht, en voorts met inachtneming van het bepaalde in de overige leden van dit artikel.

- 16
- b. De beslissing van de Commissie dient, behoudens het bepaalde in lid c, te worden genomen uiterlijk binnen 6 maanden nadat een verzoek om vergoeding van kosten is binnengekomen bij de Commissie, de Provincie of NAM.
De Provincie en NAM zullen na ontvangst van een dergelijk verzoek dit zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 14 dagen na ontvangst, ter kennis brengen van de Commissie.
 - c. Indien besluitvorming binnen de genoemde termijn van 6 maanden niet mogelijk is kan de Commissie deze termijn éénmaal met ten hoogste 3 maanden verlengen. De Commissie geeft van deze verlenging terstond schriftelijk kennis aan de verzoeker en de Partijen.
 - d. De Commissie kan van degene die een verzoek om vergoeding van kosten heeft gedaan nadere inlichtingen verlangen. Indien daarom wordt verzocht stelt de Commissie degene die om vergoeding verzoekt in de gelegenheid het verzoek mondeling toe te lichten.
 - e. De vaststelling door de Commissie van de door NAM te vergoeden kosten zal zijn gebaseerd op maatregelen die, gelet op alle omstandigheden, daaronder mede begrepen de van openbare lichamen te eisen optimale behartiging van hun taak, tegen de laagst mogelijke lasten in redelijkheid kunnen of zouden kunnen worden uitgevoerd.
 - f. In de beslissing worden vermeld de prognoses, waarop zij is gebaseerd, de te nemen of genomen maatregelen en de (geschatte) kosten welke NAM overeenkomstig de regels van deze overeenkomst zal vergoeden.

- g. Indien naar het oordeel van de Commissie onder de kosten periodiek terugkerende verplichtingen zijn, bepaalt zij in haar beslissing niet alleen voor zover mogelijk het periodiek te betalen bedrag, rekening houdend met de door de Commissie geschatte prijsstijging, doch tevens de kontante waarde van deze periodiek terugkerende verplichtingen.

- h. Indien een verzoek om vergoeding (mede) betrekking heeft op schade tengevolge van bodemdaling die niet door het nemen van maatregelen is of wordt voorkomen, beperkt of hersteld, beslist de Commissie over de uit te keren compensatie. Daarbij kan de Commissie rekening houden met de mogelijkheid dat deze schade geheel of gedeeltelijk het gevolg is van handelen of nalaten van anderen dan NAM.

- i. Zo spoedig mogelijk na het nemen van een beslissing doet de Commissie deze toekomen aan de Provincie en NAM. De beslissing van de Commissie geldt als bindend advies, onverminderd het bepaalde in artikel 7, lid b.

Artikel 6: Het College

- a. Indien de Commissie niet of niet tijdig beslist met betrekking tot een verzoek om vergoeding, kan de Commissie, ieder der Partijen, alsmede degene die het verzoek om vergoeding heeft gedaan, zich wenden tot een college, hierna te noemen "het College".

- b. Het College bestaat uit drie leden, gezamenlijk door de Provincie en NAM te benoemen. Partijen bepalen gezamenlijk de kostenvergoedingen en honorering van het College alsmede eventuele andere voorzieningen ten behoeve van het College.

- c. Benoeming tot lid van het College geschiedt telkens voor een periode van 5 jaar, behoudens de mogelijkheid van tussentijds ontslag ingevolge een gezamenlijk besluit van Partijen. In tussentijdse vakatures wordt voorzien met inachtneming van het bepaalde in de leden b., d. en e. van dit artikel. Een tussentijds benoemde maakt de periode van zijn voorganger vol. Herbenoemingen zijn toegestaan.

- d. Om tot lid van het College te kunnen worden benoemd c.q. herbenoemd moet men:
 - 1. de leeftijd van 70 jaar niet hebben bereikt;
 - 2. niet werkzaam zijn of binnen de laatst verlopen twaalf maanden zijn geweest voor NAM, DSM-Aardgas B.V. of een met een of beide van dezen verbonden onderneming, noch voor de Provincie of een der door haar bij deze overeenkomst vertegenwoordigde andere openbare lichamen en de derden belanghebbenden als bedoeld in artikel 10.

- e. Indien Partijen niet binnen 30 dagen tot overeenstemming komen over een benoeming of ontslag, zal op verzoek van de meest gereede partij terzake worden beslist door de President van het Gerechtshof te Leeuwarden.

- f. Het College kiest uit zijn midden een voorzitter en bepaalt zijn eigen werkwijze.

- g. Het College kan besluiten zich door adviseurs ter zijde te doen staan.

- h. Het College beslist bij meerderheid van stemmen.

- i. De kosten van het College en zijn adviseurs worden door NAM gedragen, tenzij het College in bepaalde gevallen beslist dat redelijkerwijs de kosten ten laste van een ander dienen te komen.
- j. Het bepaalde in de leden a. tot en met i. van artikel 5 - met uitzondering van het bepaalde in de tweede volzin van lid b van artikel 5 - is van overeenkomstige toepassing op het College.

Artikel 7: Betaling door NAM

- a. Binnen 14 dagen nadat de beslissing van de Commissie c.q. van het College ingevolge lid i van artikel 5 ter kennis van NAM is gebracht, doet NAM aan degene die om vergoeding heeft verzocht een afschrift van de beslissing toekomen.
- b. Wanneer de Commissie c.q. het College heeft beslist terzake van de door NAM te vergoeden kosten, betaalt NAM de verzoeker deze kosten binnen 45 dagen na ontvangst van de desbetreffende deklaraties, waarbij zo mogelijk de bewijsstukken worden overgelegd.
 Indien de aldus gedeklareerde kosten het door de Commissie c.q. het College in haar/zijn beslissing vermelde bedrag met 10% overschrijden (exclusief loon- en prijsstijgingen), kan NAM de Commissie verzoeken om te beslissen of deze gedeklareerde meerkosten kosten zijn in de zin van deze overeenkomst. De artikelen 5 en 6 zijn mutatis mutandis van overeenkomstige toepassing op dit verzoek van NAM.

- c. Indien in de beslissing van de Commissie c.q. van het College een kontante waarde wordt genoemd als vermeld in lid g. van artikel 5, kunnen NAM en de verzoeker overeenkomen dat de daar bedoelde periodieke verplichtingen in éénmaal gekweten worden door betaling van die kontante waarde. Daarbij bepalen NAM en de verzoeker tevens de wijze waarop betaling zal geschieden. Komen NAM en de verzoeker niet tot een zodanige overeenkomst, dan geschiedt de betaling periodiek.

- d. Indien NAM nalaat binnen de termijn van 45 dagen als genoemd in lid b. van dit artikel te betalen, is zij aan de verzoeker zonder nadere ingebrekestelling een rentevergoeding verschuldigd gelijk aan de wettelijke rente vermeerderd met 3 procent, te rekenen vanaf het verlopen van die termijn tot het tijdstip van betaling. Deze rentevergoeding wordt niet geacht begrepen te zijn onder het maximum bedrag van artikel 8 lid a.

- e. Betaling door NAM als bedoeld in lid b. van dit artikel laat onverlet de mogelijkheid dat de verzoeker een aanvullende vergoeding verzoekt indien mocht blijken dat de in lid a. van artikel 5 bedoelde resultaten van metingen en waterpassingen, prognoses, gegevens, rapporten en inzichten, die aan de beslissing ten grondslag lagen, in redelijkheid niet meer als juist en/of adequaat zijn aan te merken.

Artikel 8: Maximum Bedrag

- a. Ondanks dat de totale kosten van de maatregelen, inclusief die, welke voor vergoeding onder de overeenkomst met RWS in aanmerking komen, worden geschat op f 210 miljoen (prijspeil 1 april 1980), zal NAM kosten vergoeden ingevolge de beslissingen van de Commissie c.q. van het College, herberekend volgens het bepaalde in lid b. van dit artikel, tot een totaal bedrag van f 650 miljoen (prijspeil 1 april 1980).

b. Teneinde het totaal van de betaalde vergoedingen te bepalen, wordt iedere vergoeding, door NAM in een bepaald jaar gedaan, vermenigvuldigd met een faktor a/b waarin a. aangeeft het per 1 april 1980 geldende indexcijfer voor de kosten van waterstaatkundige werken (Nationale rekeningen, tabel betreffende investeringen in grond-, water- en wegebouwkundige werken) en b. het gelijksoortige indexcijfer geldend voor het betreffende jaar.

Artikel 9: Afstand van Recht

De Provincie en de andere openbare lichamen die te dezer zake door de Provincie worden vertegenwoordigd, doen bij deze afstand van hun recht om op andere wijze dan aangegeven in deze overeenkomst van NAM vergoeding te verlangen van kosten, met dien verstande dat ingeval van niet-nakoming door NAM van haar verplichting tot betaling van kosten ingevolge deze overeenkomst, de betrokkene de burgerlijke rechter terzake kan adiëren.

Artikel 10: De Positie van Andere Belanghebbenden

Derden-belanghebbenden, niet zijnde de Provincie, de andere openbare lichamen die voorkomen op de aan deze overeenkomst gehechte en gewaarmerkte lijst of RWS, hebben het recht tot deze overeenkomst toe te treden en op dezelfde wijze als daarin voorzien verzoeken om vergoeding van kosten te doen. Toetreding geschiedt door middel van een schriftelijke verklaring aan Partijen.

In bedoelde verklaring dient te zijn vastgelegd dat verzoeker de inhoud van deze overeenkomst kent, zich daaraan onderwerpt, en daaraan rechtstreeks gebonden is, alsmede dat het de verzoeker bekend is dat hij, door zich aan deze overeenkomst te onderwerpen, afstand doet van zijn recht om op andere wijze van NAM vergoeding te verlangen van de kosten als bedoeld in artikel 1 van deze overeenkomst onverminderd het bepaalde in artikel 9 in geval van niet-nakoming door NAM van haar verplichtingen als daar bedoeld.

Artikel 11: Arbitrage

Alle geschillen welke mochten ontstaan naar aanleiding van deze overeenkomst, dan wel van nadere overeenkomsten, die daarvan het gevolg mochten zijn en die niet ingevolge het bepaalde in de artikelen 6 of 9 aan het oordeel van het College c.q. de burgerlijke rechter zijn onderworpen, worden op verzoek van de meest gereede partij beslecht door arbitrage door drie arbiters overeenkomstig het Reglement van het Nederlands Arbitrage Instituut. De arbiters zullen oordelen naar de regelen des rechts. De arbitrage zal worden gehouden te Groningen.

Artikel 12: Inwerkingtreding en einde van de Overeenkomst

Deze overeenkomst treedt in werking bij haar ondertekening door Partijen.

Zij is aangegaan voor onbeperkte duur, doch zal desalniettemin eindigen indien en op het tijdstip dat vaststaat dat de bodemdaling in ongunstige zin afwijkt of zal afwijken van de prognose vervat in NAM-rapport no. 5900-I en daardoor de door NAM onder deze overeenkomst te betalen bedragen het totaal van f 650 miljoen (prijspeil 1 april 1980) zullen overschrijden.

Artikel 13: Zekerheidstelling

NAM zal ervoor zorg dragen dat een genoegzame, van NAM onafhankelijke zekerheid wordt gesteld voor de richtige nakoming van haar alsdan naar het oordeel van de Commissie nog resterende financiële verplichtingen onder deze overeenkomst (bv. door het stellen van een garantie al of niet van een met NAM gelieerde vennootschap of door het verlenen van een zakelijk recht al of niet op het gas in de ondergrond van de concessie "Groningen") zodra:

hetzij blijkt de jaarlijkse opgave van de Rijks Geologische Dienst de resterende winbare aardgasreserves in het Groningen veld niet meer bedragen dan 250 miljard m³ (of op zodanig later tijdstip als de Provincie zal toestaan),

hetzij NAM stappen onderneemt om over te gaan tot

- a. haar liquidatie, ofwel
- b. de beëindiging van haar winningsbedrijf onder de concessie "Groningen".

Artikel 14: Aanhaling

Deze overeenkomst kan worden aangehaald als "Overeenkomst Groningen-NAM inzake regeling vergoeding kosten bodemdaling aardgaswinning 1983".

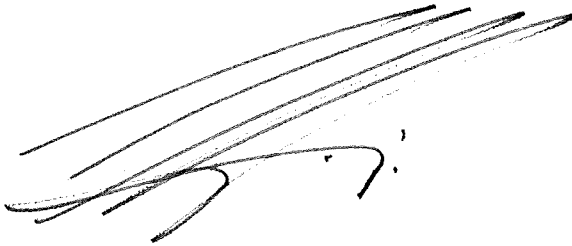
Aldus vastgesteld en getekend in tweevoud te Groningen, 31 augustus 1983

PROVINCIE GRONINGEN

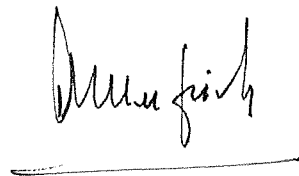
NEDERLANDSE AARDOLIE MAATSCHAPPIJ B.V.

het Bestuur

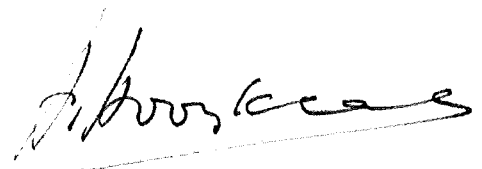
SHELL NEDERLAND B.V.

H.J.L. Vonhoff

A.C. Helfrich

H. Hooykaas

LIJST, als bedoeld in de aanhef van de Overeenkomst Groningen-NAM inzake regeling vergoeding kosten bodemdaling aardgaswinning 1983, waarop voorkomen de openbare lichamen, belast of mede belast met de waterstaatszorg in de Provincie Groningen, die de provincie Groningen last en volmacht hebben verstrekt tot het namens hen aangaan van een overeenkomst met de besloten vennootschap Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. ter zake van vergoeding van kosten van bodemdaling ten gevolge van aardgaswinning.

- het Waterschap Ommelanderzeedijk te Onderdendam
- het Waterschap Hunsingo te Onderdendam
- het Waterschap Oldambt te Scheemda
- het Waterschap Westerkwartier te Brilt
- het Waterschap Fivelingo te Appingedam
- het Waterschap Duurswold te Siddeburen
- het Waterschap Fiemel te Finsterwolde
- het Waterschap Electra te Onderdendam
- het Havenschap Delfzijl te Delfzijl

Handwritten signatures and initials, including a large signature on the left and initials 'S' and 'R.' on the right.

31 augustus 1983